

Park pri neogotickom kaštieli v Galante

Park je situovaný v intraviláne mesta Galanta.
Park spolu s kaštieľom tvoria najväčšiu súvislú plochu zelene v meste.

Výmera chráneného územia: 33 927 m²

Spôsob ochrany: chránený areál (od roku 1983)
Predmet ochrany: historický park je najväčšou súvislou zelenou plochou v meste Galanta s výskytom množstva starých hodnotných jedincov drevín. Je to objekt veľkej historickej mikroklimatickej, biologickej, hygienickej, dendrologickej a architektonickej hodnoty

Pamiatková ochrana: kaštieľ a park je zapísaný v Zozname národných kultúrnych pamiatok

Vlastník parku: Mesto Galanta
Správca parku: Technické služby mesta Galanta

História parku:

Dávne osídlenie Galanty, ako aj dva kaštiele (Renesančný kaštieľ a Neogotický kaštieľ) dokumentujú rušný život v meste. Na medirytine z roku 1680 (autor Mathias Greicher) mal kaštieľ uzavreté nádvorie.

Z roku 1686 na medirytine (autor Justus van der Nypoort) je neogotický kaštieľ zobrazený v zhruba tej istej podobe, pri dnešnom renesančnom kaštieli je v uzavretom priestore záhrada.

Na mapových podkladoch z roku 1842 vidieť pôvodnú budovu kaštiela s uzavretým nádvorím. Už v tomto období bola pravdepodobne v okolí kaštiela vyčlenená plocha parku. **Založenie prírodno-krajinárskeho parku sa datuje do obdobia neogotickej prestavby kaštiela (1860).** Podľa vyobrazenia na mape z roku 1892 bol park ohraničený murovaným oplotením a komunikácie boli vedené v prírodno-krajinárskom duchu.

Čestné nádvorie (cour d'honneur) bolo od parku oddelené tehlovým múrom s liatinovou bránou, ktoré slohovo korešpondovali s neogotickým štýlom kaštiela, s výhľadom na parkovú zeleň. V severovýchodnej časti parku stáli hospodárske budovy a želiarske domy. Pôvodné tehlové oplotenie, ktoré v minulosti oddeľovalo hospodárske dvory od parku sa zachovalo iba čiastočne.

Plocha parku bola rovinatá, až na miernu vyvýšeninu juhovýchodne od kaštiela, kde stál kedysi **altánok**, ktorý bol do roku 1918 udržiavaný a **bol pred II. svetovou vojnou odstránený.**

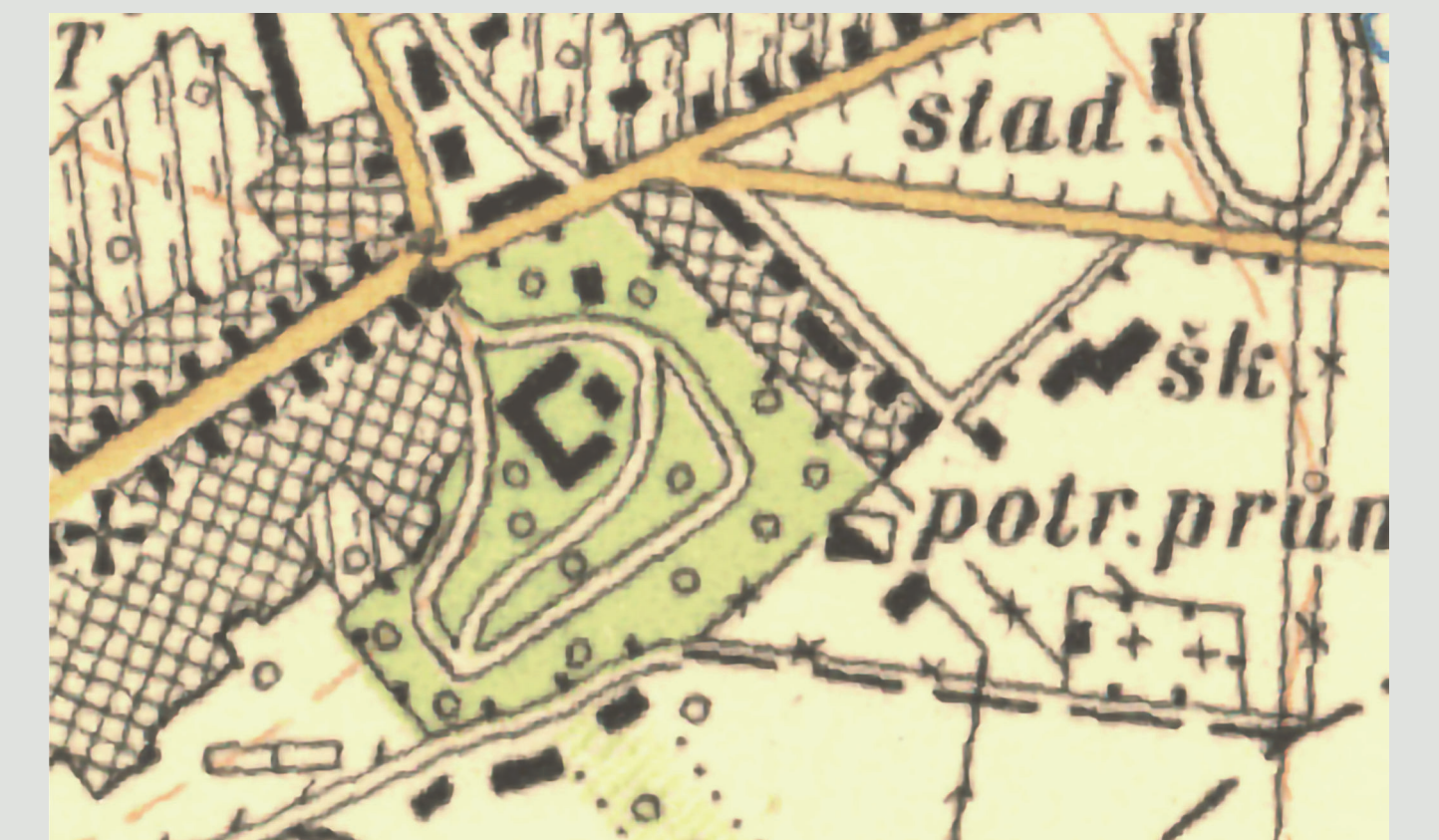
Medzi vysádzanými drevinami sa uplatnili predovšetkým naše domáce druhy. Pozoruhodné boli najmä skupiny dubov. Trávnaté plochy boli malé a tiahli sa pomedzi výsadbu vysokej zelene. Zapojená výsadba vysokej zelene bola pravdepodobne zámerná a zodpovedala spôsobu romantických stavieb inšpirovaných anglickou gotikou. Cestná sieť bola vysypaná kamennou drťou a priemerne zahustená. Posledná dokumentovaná úprava nádvorja naznačuje, že parter bol upravený v secesnom duchu. Obdobná úprava bola aj v parku na osi kaštiela.

Informácie o vzhľade nádvorja možno získať najmä z dobových fotografií, na ktorých sa neogotický kaštieľ často zobrazoval. Na severnej a južnej časti nádvorja sa nachádzali studne s liatinovým neogotickým nadstavcom, s lampou a nádržou na zachytávanie vody. Na nádvorí sa nachádzal centrálny kruhový parter pravdepodobne s vysokými kríkovými ružami a trávnatou plochou, ktorý bol v dávnejšej minulosti určite výraznejšie členený. Na nádvorí sa nachádzali aj solitérne stromy. Cieľenou výsadbou drevín boli z nádvorja kaštiela do parku vytvorené priehľady. Celá plocha parku bola

pravidelne udržiavaná a **kaštieľ obývaný až do konca 19. storočia**, kedy zomreli poslední majitelia. Od tohto obdobia nebola parku a tiež kaštieli venovaná náležitá pozornosť, čo sa neskôr výrazne odrazilo na ich vzhľade a celkovom dojme. Komunikačná sieť nebola udržiavaná a trávnaté plochy sa kosili iba príležitostne. Stromové a krovité porasty neboli ošetrované a tak postupne dochádzalo k rozširovaniu invázných druhov. Po roku 1945 bolo vo východnej časti parku vybudované detské ihrisko s bazénom. Bola realizovaná **dostavba oboch bočných krídiel kaštiela.**

V priebehu rokov 1963–65 **došlo k zmenšeniu parku o 1/3** v dôsledku výstavby sídliska Nová Doba. V severnej časti parku boli postavené dve rušivé budovy (základná škola a bytovka štátnych zamestnancov). Ich novodobý výraz zastieral neogotickú architektúru kaštiela a čiastočne zmenšil plochu parku.

V roku 1980 sa v parku započalo prečisťovanie od náletových drevín a odstraňovanie mechanicky poškodených stromov. Bola vybudovaná spevnená okružná cesta od vstupnej bránky v severnej časti areálu okolo kaštiela s východom na Parkovú ulicu. V dôsledku zanedbanej údržby vyhylnuli takmer všetky cudzokrajné dreviny. Celé pôvodné skupiny kostrových drevín postupne prerástli náletmi, v dôsledku čoho sa ich koruna rozvetvila vyššie a stratili tak estetickú a kompozičnú hodnotu. Z krovitého porastu sa nezachovalo nič. Park má aj napriek uvedeným skutočnostiam vysokú historickú, dendrologickú, biologickú, mikroklimatickú, estetickú a architektonickú hodnotu, s množstvom starých hodnotných drevín.

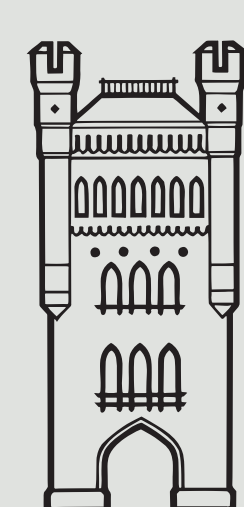
V roku 2003 bol vykonaný kompletný dendrologický prieskum. V parku bolo zhodnotených **570 porastov**, ktoré predstavovali **36 taxónov**, z toho **6 ihličnatých**. Najväčšie zastúpenie majú domáce dreviny, predovšetkým javory, duby, bresty, lipy a jasene. Z introdukovaných drevín je to agát. V rokoch 2009–2010 prebehla kompletná revitalizácia parku. Od roku 2019 sú správcom parku Technické služby mesta Galanta, ktoré vykonávajú odbornú starostlivosť o park.

V časti pred južnou fasádou kaštiela vynikajú staré exempláre: **dub letný** (Quercus robur) a **gingo dvojlaločné** (Ginkgo biloba). Ďalej **orech čierny** (Juglans nigra), **jaseň štíhly** (Fraxinus excelsior), **platan javorolistý** (Platanus x acerifolia), **sofora japonská** (Styphnolobium japonicum), **tis obyčajný** (Taxus baccata). Taktiež **javor poľný** (Acer campestre), **javor horský** (A. platanoides), **javor horský** (A. pseudoplatanus), **brest hrabolistý** (Ulmus carpinifolia), **pagaštan kónský** (Aesculus hippocastanum) a invázne dreviny: **javor jaseňolistý** (Acer negundo) a **agát biely** (Robinia pseudoacacia).

Vyrobené: 2023

Autor: Eva Sušková, Róbert Hrdlica

Grafika: Mgr. art. Ľudmila Ježová

Mesto
Galanta

